

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 ft., félévre 2 ft. 50 kr., negyedévre 1 ft 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr. Előfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalban.

Felelős szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este. Szerkesztőség és kiadóhivatal. Székesfejérvár, kigyó-utca 9. szám. Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

Az autonomia.

Az egész magyar katolikus világot a katolikus autonomia mozgalmái kötik le. A nagy és hatalmas katolikus egyház csak most teszi meg az első lépést nagykörűségének elismertetéséhez, míg a többi vallásfelekezetek az önkormányzat szárnyain fejlődnek rég ideje szabadon.

Sok rossz indulat, közöny és gyöngeség állta útját, hogy már régebben nem nyertük meg az önkormányzati jogokat. Hogy miért lett az autonomia kérdése most annyira égető, azt legjobban magyarázzák a jelenlegi liberális rendszer hullámcsapásai, a melyek egyenesen a hatalmas katolikus egyház ellen irányítottak s melyet elháritani egyházunkról a katolikusok hitközönye nem tudott, de akadtak igen sokan, a kik könnyelműen segédkeztek az egyház ellenségeinek, a sérelmes törvények léteztetésében.

Hogy a multban miért nem volt szükség az autonomiára, annak magyarázata az, hogy a katolikus vallás hazánkban 1848-ig az állam vallása volt. Mintán az állam a katolikus vallást ismerte el egyedül igaznak, Istenről rendeltnek. Az állam a kath. vallás elveit követte, azokat alkalmazta a törvényhozásban s azoknak kifejezést adott institúcióiban. Nagyon természetes, hogy az állam tekintettel volt a törvényhozásban is az egyházi törvényhozásra s az egyházi törvényeket nem csak meg nem támarta

soha, hanem az egyházi törvények megtartását a maga részéről is előírta, mint polgári kötelességet s azoknak polgári büntetésekkel is szerezni érvényt iparkodott. Szóval az állam minden erejéből előmozdította a kath. vallás érdekeit.

Régebbi törvényeinkben számtalan példáját találjuk az állam e jóindulatának, s a törvények maguk bizonyítják legjobban, milyen belső volt a viszony, mely a magyar állam és az egyház között létezett; az állam előjogokat ad az egyháznak és a klerusnak; gondoskodik az egyház vagyonáról és oltalmazza azt; érvényt szerez az egyházi törvényeknek, sőt még igen gyakran a püspököket és a papokat is kötelességeik teljesítésére inti, szorítja.

Ilyen volt a kath. vallás, míg állam vallás volt. Az állam az egyház érdekét saját érdekének tekintette, azért a maga részéről is hathatósan előmozdította az egyház érdekét, tevélegesen befolyást gyakorolván az egyházi ügyekre; e befolyást a kath. egyházra, a mennyiben a törvények alkotásában nyilvánult gyakorolta a király az országgyűlésessel egyetemben; az utóbbi századokban pedig csak a király, az egyedül tőle függő, egyedül neki felelős kormányközegek által adván ki rendeleteket, intézkedéseket, leiratokat a kath. egyházi ügyekben.

Az 1848-iki törvények s a felelős miniszteriumok felállítására szükségképp változást hozott a korábbi helyzetbe s az

1848. VII. t.-cz. intézkedése az egyházi ügyek ellenőrzési s kiuevezési jogát kivette O Felsége kezéből s a felelős miniszteriumra ruházta át. Az 1849. XX-ik t.-cz. pedig a 2. §-ban kimondja, hogy: „E hazában törvényesen bevett minden vallásfelekezetre nézve különbség nélkül tökéletes egyenlőség és viszonyosság állapítottik meg.“ Ez a törvényszakasz, a midőn egyrészt a kath. vallást mint államvallást megszünteti, másrészt a kath. vallásnak is megadja azt a jogot, a melylyel a többi vallásfelekezetek már birnak, az aut-nomiát.

Ebben a törvényszakaszban van letéve a kath. autonomiához való jogunk s hogy azt 1848 óta hiába sürgettük a legnagyobb jogtalanság, miután vagy megkellett volna szüntetni a többi vallásfelekezetek autonomiáját, s azokat is az állam gyámsága alá kellett volna rendelni, vagy a katolikusoknak is megkellett volna adni az autonomiát. A törvény kimondta a tökéletes egyenlőséget és mégis a legnagyobb egyenlőtlenségben éltünk.

Az idő végre megérlelte a katolikus autonomia kérdését s a most megindult választásoknak az a célja, hogy képviselőket válasszunk, a kik nevünkben megállapítják a kath. autonomia szervezetét.

A kath. autonomia nem új szervezése a magyar katolikus egyháznak. sem a hi-rarchia rendi, vagy joghatósági korlátozása vagy csonkítása. Az országos kath. autonomia lényege az, hogy az állami fel-

Elmult a szeretet...

Irta: Füzy Antal.

Elmult a szeretet, az a meleg sugár,
Amivel tele volt a szívem, a lelkem;
Kilobbant, elhamvadt fényességes lángja,
Csak a homályt látom terjedni felettem.
Lehajtom a fejem csöndes megadással,
Nem tudok már himni, nem tudok remélni,
Valami nagy átok nehezedik énra —
Talán jobb is volna nem élni, nem élni!

Viharvert kis bokor az én ifjuságom,
Benne még a fészek, de összezilálva...
Héj! pedig nem is rég, hangos volt a daltól,
S fölötte a bokor tele volt virággal!
De a szép tavaszról nem maradt meg semmi,
Egy-két tépett levél látszik itt-ott rajta —
De az a kevés lomb azt a kicsi fészket
El nem fedezheti, be sem takarhatja.

Szegény kicsi fészke: összetört szívem te!
Nincs oly nap, mely rád több fényességet hintsen
Mért nem hordott szerzte téged is a vihar?
Mért is vagy még itten, ha már dalod nincsen!

Ha el tudod nézni, ha el tudod tűrni,
Hogy azok a férgek kaczagjanak rajtad,
A kik örültek, ha közeledbe férték,
S meghuzódtak csöndben, pihenve alattad!

Oh, ha még gyűlölet volna a szívemben,
Talán megátkoznám azt a pillanatot
Melyben ez a sötét, örömtelen élet
Örök szenvedésre meg is fogantatott!
Talán megátkoznám még azt a földet is
Hol a bölcsöm ringott, abban a kis házban,
Ott a hol az első könnyeimet sirtam,
Hol a napvilágot legelőször láttam!

De ha még szeretnék, ezerszer áldanám
Az édesanyámnak simogató kezét,
Öszbeborult fejét, szíve dobbanását,
Fölöttem örökös végtelen szerelmét!
Értem omlott könnyét annak a leánynak,
Aki több volt nekem, mint a fény a földnek...
Szeretetről szólnék mindenik dalomban,
Azokat is áldva, a kik tán gyűlölnék!...

Mai lapunk 8 oldal.

Kneipp Sebestyén †

— A „Fejérmegyei Napló“ tárczája. —

Szomorú hírt jelentenek a lapok: a vizgyógyítás hírneves tökéletesítője, a jó Kneipp páter meghalt! Szomorú hír és aki csak hallja, őszinte részvéttel adózik a derék öreg plebános emlékének.

Alig van művelt ember széles e világon, aki ne hallotta volna hírét Kneipp Sebestyénnek; annyira általánosan ismert nevű ember, hogy pár évvel ezelőtt Khinából levél érkezett hozzá ilyen czimzéssel: „Kneipp Sebestyén, plebános. Európa.“ És a nemzetközi posta minden nehézség nélkül Würishofenbe szállította a levelet.

Született 1821. máj. 17-én Stefansriedben, hol atyja szegény takács-mesterember volt. Önéletrajzát „Vizkura“-jának első kiadásának bevezetésében a következőképen írta meg:

„Egy levél sem hasonló a fán merőben vagy tökéletesen s másikkhoz, annél kevésbé egyik emberi sors a másikkhoz. Ha ki-k megírhatná életét halála előtt, oly sok különféle emberi életet akadnának, mint magok az emberek. Kuszáltak az utak, melyek élettdben keresztülkaszul összefüznének. néha mint egy felbontatlan gombolyag, melyben a fonalak minden terv és cél nélkül rendetlenül fekszenek egymáson. Így látszik sokszor; tetteleg azonban soha sincs így. A hit világossága behintő derítő sugarát a zavaros homályba és megmutatja, hogy az összekuszált ösvények mind bölcs

ügyeleti jog teljes épségben tartása mellett a főkegyur személyes egyházi jogait, nevezetesen az egyházi javadalmak betöltése, az egyházi- és iskolai-vagyon kezelése és rendezése, valamint a katolikus iskolák igazgatása körül, katolikusokból alakítandó bizottság vagy bizottságok által gyakoroltatja, reájuk a fő kegyuri jogok gyakorlását azon mértékben ruházza, a mely mértékben azt jelenleg a vallás és közoktatásügyi miniszter gyakorolja. Az egyházmegyei és községi autonómiának lényege pedig abban áll, hogy a püspök a fenti jogok gyakorlásában a hívőknek befolyást engedélyez.

A közel jövőben megejtendő választásoknál nem az autonómia képviselői választatnak meg, hanem kizárólag a katolikus autonómia szervezetét megalkotandó bizottság tagjai. De éppen mert a mostani kiadottak fogják az autonómia jogkörét meghatározni, szervezetét megalkotni, igen fontos az, hogy kiket küldünk e megbízatással a kongresszusra. Olyanokat válasszunk, a kiknek van józan judicziomok és hitük és a mi itt fő: tudják a kis kathekimust; a kik függetlenek a mindenható államtól s ezért nem félnek a kormány hatalomtól; a kik megtisztelő bizalmi állásukban strébereként nem a maguk hasznát, hanem az egyház érdekét fogják irányelvnek tekinteni.

Legyen minden arra jogosított kath. választó annak idején az urnánál, ne vonja ki senki magát legnemesebb köteletségének gyakorlása alól és főképp ne feledkezzék el midőn szavazatát adja, hogy jelöltje megfelel-e ama kelleknek, a mely fontos állásában nélkülözhetlenek.

— Játék a becsületszóval. Különös és valóban bízhatatlan dolgot beszélnek a városban a polgármesternek nyugdíjaztatására vonatkozó kérvényéről. Megemlítjük, hogy mit beszélnek, de a magunk részéről kijelentjük, hogy ezt

ezelőkre szolgálnak és egytől-egyig a végtelen bölcs Teremtő által kezdet óta tervezett és kitűzött célra vezetnek. Csodálatosak az isteni gondviselés utjai!

Ha az öregkor bércezfokáról életemnek eltöltött esztendeit áttekintem és összekuszált utaimat megüzem, ezek némelykor az örvény szélén kigyóztak, végre azonban minden remény ellenére hivatásom délszakára vezettek és van teljes okom, a gondviselésnek szeretetteljes és bölcs vezetését dicsőíteni, annyival inkább, mivel az emberi gondolkodás szerint rossz és halálra vivő ösvények nekem és számtalan másoknak új életforrást mutattak.

A huszonegyedik éven túl voltam, mikor vándorkönyvvel zsebemben elhagytam szülőföldemet. A vándorkönyvecské takácslegénynek jellemzett; gyermekkoromtól fogva azonban szívem lapjain másképp volt megírva. Kimondhatatlan búval és eszményképen valóslulása utáni epedő kilátással e bucsuzásra hosszas, hosszas, évekig várokoztam, . . . pappá akartam lenni. Így tehát elindultam, nem, mint a hogyan kívánták és remélték, a takácsahajón tovább evezni, hanem egyik helyről a másikra siettem és kerestem, vajjon nem találko-e valakit, aki tanulásra segítene. Ekkor a már boldogult Merkle Máttyás főpáp, († 1881.), ki akkor Grönbachban káplán volt, pártfogásba vett, két esztendőn át külön oktatót és oly ernyedetlen buzgósággal készített, hogy e két esztendő után már a gymnasiumba felvehettek. A munka nem volt könnyű és minden látszat szerint hiábavaló.

Legnagyobb nélkülözés és erőfeszítés közt töltöttem öt év után testileg és lelkileg meg voltam törve. Atyám haza vitt a városból és még folyvást fülembé csengenek a vendéglős szavai,

éretlen mesének tartjuk, mert annak valóságában teljes joggal kételkedünk. Arról beszélnek, hogy a polgármester orvosi bizonyítvány és nyugdíj-bizottság határozata nélkül adja be kérvényét közvetlen a közgyűlésnek. A kérvényben hirt szerint maga a polgármester erősitgeti legjobban, hogy ép eszű és egészséges és semmi okot nem tud reá, hogy nyugdíjba menjen. Miután azonban állása bizalmi állás, így tehát az esetben ha a közgyűlés nem bízik benne, kéri hogy nyugdíjazza. — A midőn e hihetetlen hirt közöljük utalunk legutóbbi lapunknak erre vonatkozó közleményére, a hol leközlöttük a polgármesternek azt az indokolását, a melynek alapján fogadta becsületszóra, hogy megválik állásától. Megjegyezzük, hogy az az indokolás mindenekben megfelel a valóságnak, és ha a polgármester ur azt állítaná, hogy nem úgy volt, szívesen *bebizonyítjuk* állításunkat. A polgármester akkor maga beismerte, hogy állása tarthatatlan s hogy oly mulasztások terhelik, a melyekből ha levonja a konzekvenciákat, *mennie kell*. Akkor nem kötötte a közgyűlés bizalmához, sőt elhatározását becsületszavával megerősítve, *visszavonhatatlannak jelentette ki*. Eppen ez okból a polgármestert semmi sem tartóztathatja vissza állásában, sem a közgyűlés, sem a bizalmi nyilatkozat, mivel adott becsületszavunk beváltása alól *senki föl nem menthet!* És a közgyűlésnek *kötelessége* lehetővé tenni, hogy polgármestere becsületszavát beválthassa. Kötelessége ez a közgyűlésnek, nemcsak azért, mert a polgármesterre rettenetes következményekkel járna becsületszavának be nem váltása, hanem azért is, mivel az ilyen becsületszóra tett ígéret beváltására minden tisztességes embernek közre kell működnie. Ezt kívánja a közgyűlés méltósága és a város becsülete.

Különbön a városi képviselők tisztességes tagjai, mint értesülünk, hivétel nélkül az állásponton vannak, mint a hogyan uriember, ki a becsületszó jelentőségét ismeri annak kijátszására. félremagyarázására, nevétségessé tételére

a kinél megnyugodtunk. „Takács ur,“ mondá, „ez alkalommal utolszor viszi haza a tanulót.“ A kocsmáros nem állott egyedül, mások is úgy vélekedtek. Egy akkori katonaeorvos nagy hirtben állott, mint jelsz emberbarát és a szegény betegeknek nagyszívű segítője. Gymnasiumi időmnek utolsó előtti évében meglátogatott kilenczvenszer, az utolsó évben száznál többször is. Oly örömet segített volna rajtam; hanem a folyton növekvő sorvadás győzelmeskedett orvosi ismeretén és folyvást áldozatra kész felebaráti szeretetén. Magam is már régen lemondottam minden reményről és csöndes megnyugvással néztem halálom elejbe.

Mulatság és szórakozásból örömet lapozgattam a könyvekben. A véletlenség (használok e szokott, hanem kóbor, vagyis mitsem mondó szavát; mert nincs véletlenség) egy szembe nem tűnő könyvecskét jászott kezembe; felnyitottam; a vizsgymódról szólott. Ide-oda lapozgattam; hihetetlen dolog volt benne. Végre egy gondolat villant meg eszemben: még tulajdon állapotodat találok meg benne. Tovább lapozgattam. Csakugyan, ez rám illet, megegyezett; ez majdnem hajszálalig el volt találva. Minő öröm, minő vigasztalás! Új remények villanyoztak fel hervadt testemet és még hervadtabb lelkeket. A könyvecské először szalmaszál lett, melybe kapaszkodtam; rövid idő múlva ama bot lett, melyre a beteg támaszkodott; ma pedig a mentő sarka, melyet az irgalmas gondviselés jókor, a legnagyobb szükség órájában küldött.

A könyvecskét, mely a friss víz gyógyerejéről szól, egy orvos írta; magok az alkalmazások többnyire nagyon durvák és szigorúak. Megpróbáltam egy negyed, félesztendeig; leg-

nem is vállalkozhat, hacsak nem akarja ezt saját egyéni tisztességének rovására tenni. A becsületszó szent és *bevallandó* olyan biztosan, mint a milyen biztos maga a halál. A ki nem tartja a becsületszót sérthetetlennek, a ki magyarázatokkal igyekszik kibujni a becsületszóra tett ígéret alól, a ki az ilyen kibuvások lehetővé tételére segédkezet nyújt, — az nem jellemes ember. — Ez a társadalom közfelfogása! — Nem hiszünk tehát a tovább adott hirtől semmit! A polgármester becsületszava értelmében *Julius elsejével meg kell, hogy szünjen a város polgármestere lenni!* Így tette ígéretét; így köteles azt beváltani! És ebben az értelemben kell a közgyűlésnek kérvénye felett határozni. — Nem kételkedünk, hogy a polgármestert *egyhangulag* nyugdíjazni fogja a közgyűlés.

Előkészületek a választásra

A katolikus autonómiát előkészítő kongresszus képviselőinek megválasztását e hó 24-én kezdődő összeírás előzi meg, a midőn összeíratnak a szavazati joggal bírók. A rendelkezés e tekintetben a legdemokratikusabb. Minden 24 évet betöltött katolikus férfi szavazati joggal bír, ha csak bünvádi kereset illetőleg fenyték alatt nem áll, vagy nem elmebeteg.

Miután az összeírással előre láthatólag sok dolog lesz, egy 5 tagu összeíró bizottságot s e mellé több 3 tagból álló albizottságot kell választani.

Az összeíró bizottság megválasztására vonatkozólag *Gremserger* István belvárosi apátplebános csüörtörtök délutánra érkeztetel hívott össze a város háza tanácstermében. Az értekezleten jelen voltak:

Ascher Ferencz, Havranek József, Lukácsy Antal, Langer János, K. Horváth István, dr. Szabady József, dr. Major Ferencz, dr. Sára Gyula, Tamás Vilmos, Gremserger István, id. Fekete József, dr. Klautz György, Streit Ferencz, Kiss Arisztid, Reé István, Schnetzer Nándor, Velinszky Ferencz, Kalocsay Alán, Vida Dezső, Laufenaer Ferencz, Raab József,

kisebb lényeges javulást sem éreztem, de rosszabbodást sem. Ez bátorított. Eljött az 1849-ik év télzaka; ismét Dillingenben voltam. Hetenként kétszer-háromszor kerestem magános helyet és megfürödtem néhány pillanatig a Dunában. Gyorsan siettem a fürdőhelyhez, de még gyorsabban iramodtam haza felé a meleg szobába. E hideg gyakorlat kárt ugyan nem szerzett, de, mint hittem, hasznót sem sokat.

Az 1850-ik évben Münchenbe a Georgiánumba jutottam. Itt egy szegény tanuló találtam, ki nálamnál sokkal rosszabb állapotban szynlódott. Az intézeti orvos vonakodott neki egészségi bizonyítványt írni, mely az asztalczmen történetű fölszentelésre szükséges volt; mert, így hangzott a határozat, már nem él sokáig. Most volt egy kedves pályatársam. Beavattam könyvecském titkaiba és mindketten próbáltuk és gyakoroltuk versenyezve. Barátom rövid idő múlva megnyerte az orvostól a kívánt bizonyítványt és még ma is él. Magam is mindinkább erősödtem, pappá lettem és már harmincz esztendeig élek szent hivatásomban. Barátaim hizelesek nekem és azt mondják, hogy még ma is, midőn hatvanöt évet számítok, hangom erejét csodálják és testi erőmet bámulják. Hiven öröztök barátom maradt a víz; ki rosszhatja nekem, hogy én szüntegy hű barátságát megörzöm? Ez Kneipp életrajza!

Eleinte csupa pap-páciense volt, később, kivált az utolsó évtizedben, oly hirt vergődött kurája, hogy wörishofeni plebániát (mert 1881-ben plebánossá lett) valóságos néparadat önzölte el. A legfelsőbb körökben is akadtak páciensek, kik teljesen alávettették magokat az ő rendelkezéseimnek. Mert Kneipp páter az ő egyszerű, szókímondó módjával óriási hatást

Pauer István, P. Nagy János, P. Nagy György, Moór Antal, Fekete István, Kecán Izidor, Látics György, Horváth Imre, dr. Ráday Lajos, Mészáros István, Stéger Péter, Lindermann Antal, Péntek Ferencz, Viniozai Pál, Farkas József, Német Vincez, Péntes Imre, Kostyelik Ferencz, Scheirich Antal, br. Gudenusz Ervin, Flaskár József, Katerinka István, Chay Antal, dr. Say Viktor, Horváth Imre, Almásy Ferencz, Tóth Arthur, Mattesz Mihály, Weisenfeld János, Gégl Miklós, dr. Szalay Hubert, stb., stb.

Az értekezlet előtt *Gremesperger* István apátplebános ismerteti az összejövetel célját. Azután felemlíti, hogy tekintettel az idő rövidségére, — miután a primás június 24-ikére az összejárást megkezdését rendeli, — már június 20-ára összehívja a katolikus férfiakat, hogy az ötös bizottságot válasszák meg.

Többen szólaltak azután fel az összejárási módozataira vonatkozólag. Végre is abban állapodtak meg, hogy a választási szabályzat azt egyedül és kizárólag az ötös bizottság jogkörébe utalja s így azt egyedül ő rejúnk bizza az értekezlet.

A választásra vonatkozólag *Gremesperger* István belvárosi apátplebános a következő felhívást intézte a hívekhez:

Felhívás

Székesfejervár szab. kir. város katolikus közönségéhez.

Ő cs. és kir. Felsője urunk és királyunk 1897. évi május 14-én kelt legfelsőbb elhatározásával a magyar kath. egyház önkormányzatának (autonomia) létesítésére az engedélyt megadni méltóztatott.

Ő Eminenciája, a biboros hercegprimás ur, mint a magy. kath. egyház feje, f. é. május 29-én kelt 3096. számú pásztorlevelében a kath. közönséggel közli azon irányelveket és tudnivalókat, melyek a hívó kath. választókat az egyházi önkormányzat létesítésekor vezérelni hivatják.

Ő Eminenciája fenti pásztorlevelében kijelenteni méltóztatott, hogy a magyar püspök kar követve elődei példáját, kik 1848-ban elsőként pendítették meg a kath. egyházi autonomia eszméjét, készségesen hozzájárul az országos autonomia szervezéséhez azon reményben, hogy

tudott tenni az emberekre. Vak buzgalommal csüggték rajta betegek. E bizalom a páter egyéniségén kívül az is alapult, hogy betegekét sohasem fogadott el honoráriumot és apostoli önzetlenséggel igyekezett szenvedő embertársain segíteni.

Wörichshofen pár év alatt nagy gyógyítóteleppé vált, hatalmas épületek emelkedtek a kis faluban, melyek mindég zsufolva voltak beteggel. Az egész világon Kneipp-egyesületek alakultak: Budapesten is, mely József főherceg patronátusa alatt van. Kneippnek sok üdöztetésben is volt része. Eleinte kinevették, kicsinyelték, kuruzslás címén bíróság elé állították és egyházi főhatósága is ellenséges szemmel nézte orvoskodását.

Megtörtént vele, hogy egyik betege, ki idegbajjal került hozzája, örültek házában végezte életét. Kneipp ellenségei rávéttek az özevgyet, hogy fogja pürbe a plébánost, mert csak az ő vize bomlasztotta meg az ura elméjét. A bíróság felmentette Kneipp pátert. Híressek voltak az ő előadásai, melyeket mindig délután tartott.

Egyik ismerője ezt írja az előadásokról; Kneipp a rendelő szobából kerül a szószerkre. Száz nyomorék panaszát hallgatja előbb s attól kábultan indul a délutáni előadásra. Utközben megrohanják. A köszvényes, az ideges, a rosszul emésztő, a sánta, a melankolikus, mind a maga nyomorúságáról szeretne hallani. Szó nélkül halad köztük egy kis házi siphában, mignem bejut a fődött sétány közepén felállított szószerkére. Mikor ötöt üt az apácák toronyórája, Wörichshofenben nincs beteg. Akkor lép le a szószerkéről az ő szokott „Jetzt hat's fünf g'schlagen“ szavaival az

olykép fog megalkotni, miszerint az valóban kath. autonomia legyen, vagy is olyan, mely az egyház isteni alkotmányát, hitoikkelyeit érintetlenül és sértetlenül hagyja.

„A kath. egyháznak meg van a maga alkotmánya, mely változhatatlan, mivel Istentől örökre meg van állapítva: és mivel a kath. egyház alkotmánya Isten műve, azért az nem módosulhat a szerint, a mint azt egyik-másik államférfiú vagy kath. módon megkeresztelt egyén netán óhajta vagy akarja; hanem annak olyannak kell lennie és maradnia, minőnek Isten alkotta.“

„Krisztus Urunk az egyházban két rendet alapított: a papit és a világit. Bár világi hívők nélkül az egyház nem képzelhető; bár a papirand a világiak végett van és nekik szolgálni, bennük az egyház célját rendeltetését megvalósítani köteles: Krisztus Urunk mégis a kormányhatalmat egész teljességében a püspökökre bízta és nem a világiakra. Erről az egyházi kormányhatalomról a püspökök le nem mondhatnak, azt senkivel meg nem oszthatják, mert annak nem korlátlan urai, hanem csak letéteményesei és Krisztusnak felelős sáfárjai.“

„Ez lévén az egyház alkotmányának sarkitétele, az egyházi autonomia az egyházban semmiféle egyházkormányzati jogot vagy hatalmat nem igényelhet, valamint a legeszkélyebb befolyást sem követelheti a hittan tanítására, a szentségek és szentelvények kiszolgáltatására, az isteni tiszteletre, a papi és szerzetesi nevelésre.“

Hanem az autonomiai hatáskör tartalmát csakis azon jogok alkothatják, melyeket:

1. Ő Felsője az ugynevezett apostoli vagy főkegyuri jog címén miniszteriuma által gyakorol, a mennyiben e jogok gyakorlatát — az állami legfőbb felügyelet és ellenőrzési jog fentartása mellett az autonomiai testületre bizni jónak találja;

2. Azon ügyek, melyek intézése a püspöki kar által delegálható;

3. Azon jogok, melyekkel az állam azt felruházta.

„Az autonomia röviden megrajzolt ezen tervben kétségkívül legkiválóbb helyet az első pont foglalja el, mely szerint a katolikus autonomiara szállának és általa önállóan, állami felügyelet alatt, az egyházi törvények értelmében kezeltetnének mindazon egyházi ügyek, melyeknek intézése addig a kormány kezében volt.“

apostol. Az ő egy órai beszédje, lelket, testet sokszor jobban üdit, mint a fagyasztó öntözés. A beszéd erejét bírta teljesen. Melankolikusnak kezd — a kezdetnél még a rendelő óra szomorú közvetlen benyomása alatt áll — aztán int és szid a bajok forrása, a mértéktelen élet miatt; a szidás után letárgyal egy betegséget, vagy valami gyógyóvnyent; hosszu tapasztalatokból vett példával fűszerezve; akorra belemelegsik s aztán fölvisz benne a humor; előhoz egy-egy adatot a saját életéből s végez azzal, hogy sok ut vezet az üdvöshöz, de csak egy a biztos: a víz.

1893-ban József főherceg meghívására a Margit-szigeten is tartott előadást. 1894. februárjában XIII. Leó pápa is meghívta magához, de annak a kura nem használt.

Kurájáról számos népszerű füzetet irt, melyeket százezrevel vásároltak. Tegnap reggel 5 órakor halt meg 76 éves korában.

A letiport ruha.

— Igaz történet. —

Pár évvel ezelőtt kiváló eleganciával öltözött házaspár haladt végig egyik délmagyarországi városunk fő-utcáján. A férfi a város egyik leggazdagabb kereskedőjének hírében állott s neje ahoz képest is tudta csillogtatni férje gazdagságát; pompás ruhájának selymével söpörte a járdát.

Eppen ekkor egy csinos, fiatal huszárhadnagy lép ki lakásából s nagy sebessen a katonai laktanya felé tart. A szemben eső ház ablakából egy csinos leányfő üdvözi a fiatal hadfit;

„Hogy azonban a katolikus egyházi autonomia szervezete helyesen alkotassék meg, valamint hogy helyesen megalkotva majd üdvösen is működjék: legfőképp az ország katolikusaitól függ, kik az autonomiai képviselőket választják.“

„Annak okáért a legnagyobb körültekintésre van szükség azon férfiak kiszemelésében, kik a hívek bizalmára érdemeseknek s a kongresszusba való beválasztásra méltóknak jelöltenek. Csak hívó, vallását ismerő és gyakorló katolikus férfit válasszanak, olyant, kinek katolikus volta nem csak keresztleveléből, nem csak saját hangoztatásából, hanem életéből is kitűnik. Katolikus hívőket csak ilyen képviselhet méltóan és üdvösen a katolikus kongresszuson.“

„Tehát a hívó jó lelkiismerettel nem adhatja szavazatát olyan jelöltre, a ki 1. az egyház által tiltott társulatnak tagja, bármennyire hangoztatja is, hogy jó katolikus; annál fogva, hogy egyháza által tiltott társulatnak tagja, egyháza iránt nyilván megvetést tanusít és méltatlanná lesz arra, hogy az egyházban bizalmi, kitüntető állást viseljen, hogy az egyház ügyeire befolyjon.“

2. „Arra, a ki bár nem is tagja valamely titkos társulatnak, akár magán, akár nyilvános életében tanujelét adta annak, hogy vallásellenes, egyházellenes nézeteknek hódol.“

3. „A ki állandó templomkerülő, kinek élete köztudomáslag súlyos erkölcsi kifogás alá esik.“

„Mindezek nyílt megvetést tanusítanak az egyház és vallás iránt. A hívek tehát önmagukat bélyegeznék meg, ha bizalmukkal ilyeneket tisztelnének meg, kiknek működése az egyházra áldást hozhat nem lehet.“

Ezek ő eminenciájának oktató, óvó és intó szavai, melyeket a kath. választóknak, kedves hiveinknek megszívlelés végett ajánlunk.

A magyarországi kath. egyház autonomiaját szervező gyűlés tagjainak választási módozata, melyet ő Felsője a király 1869. évi okt. 20-án 20340. sz. a. legkegyelmesebben jóváhagyti méltóztatott, a székesfejervári egyházmegyét 3 választókerületre osztja; az 1. kerületet képezi: a székesfejervári, felső-, közép- és alsó eszperességek. A választók összejáráról és a választás eszközéről a fentjelzett választási módozat a következőket rendeli;

17. §. Minden választó-kerületben egy világi képviselő választatik.

a tiszt szalutál, elragadtatva tekintvén fel az ablakra s ugyanabban a pillanatban ricses! egyik sarkanyujával végighasítja a kereskedő nejenek selymruháját.

— Ezer bocsánat, nagysád! — kiáltja megdöbbenve a tiszt. — Vigasztalhatlan vagyok az okozott kár miatt, remélem, hogy még könnyű szerrel jóvá tehető.

— Dehogy, uram, — kiállta ingerülten a nő. — Az uszály tönkre van téve, a ruha viselhetetlen.

— Meg kell önnek a kárt téríteni — tette hozzá a férj.

— Egész készséggel — erősíté a huszárhadnagy. — Ime itt van a czimem s elővette névjegytárcáját; a kereskedő azonban visszatartotta az odanyújtott névjegyet s boszusan mondá:

— Előbb fizessen, addig el nem eresztjük.

— De kérem szolgálatom hiv. Ha későn érkezem, szigorú büntetés ér. Menynyi a kár?

— A ruha új — mondá a hölgy komolyan, — most van első ízben rajtam s így teljes árát, 400 frtot kell követelnem.

— Négy száz forintot! — kiállta elszörnyűködve a hadnagy. — Fél évi fizetésem sem megy többre.

A kiváncsi nép nagy tömege már körül fogta őket, minden szavát levea a köztük folyó párbeszédnek.

— Ugy kérem kell ont, jöjjön velünk a rendőrségre — jegyzé meg a hölgy.

— De önök a legkellemetlenebb zavarba hoznak engemet — mondá a szerencsétlen tiszt.

Még egy ideig vitatkoztak, a házaspár azonban hajthatatlan maradt s fenyegetőzött, hogy letartóztatja a tisztet a már elősietett

jelenlét az Oltáriszentségben biztosítéka örök fennmaradásának és a halhatatlanság jele homlokán. És e hitnek igazsága mellett tesz bizonyosságot az a hódolat és imádás, melyet urnapján a katolikus világ a „királyok Királyának” meghozott.

Városunk katolikus népe ez évben is nagy fényvel ünnepelte meg az oltáriszentség tisztelgetését. Olyan nagy sokaságban ritkán látni együtt, a minővel tegnapelőtt követte az Oltáriszentséget a körmenet alkalmával az elhittett virágoktól illatozó utcákon, a világ négy téja felé felállított lombátrák oltáraihoz s onnan vissza a templomba.

Az oltárok a sz. Ferenczrendiek templomában, az iskola-utczában, a zircziek templomában és a püspökségnél voltak felállítva.

Az istentisztelet reggel 8 óraker kezdődött ünnepi nagymisével, melyen dr. Steiner Fülöp megyés püspök pontifikált a legfényesebb segédlettel. A templomot egészen betöltötte az ájtatos hívők sokasága; ott voltak a városi hatóság tagjai közül is többen.

A szt. mise végeztével megindult a körmenet.

Az elől lobogó zászlók után sorakozott a sokaság, utánuk mentek a különböző testületek. Elragadó látvány volt, a mint a fehérruhás zárdabeli lányok hosszú sorban, virágos kosárrakkal kezökben vonultak az Oltári-szentség előtt, illatos virágokat hintve elébe. A baldachin alatt jött a püspök, magasan tartva a legméltóságosabb oltári szentséget. Jobbja és balja felől a főgimnázium 6 magyarruhába öltözött ifja követte égé gyertyákkal kezükben. — Nagyban emelték az ünnepély fényét a díszmagyarban megjelent városi urak, kik között ott láttuk báró Fűth Pál főispánt is. A hatóságok képviselői után vonultak el a hívők beláthatlan tömegben. Az ünnepély d. e. fél 11 óraker ért véget.

HIREK.

— **József főherczeg Kis-Jenőn.** Mult számunkban megirtuk, hogy József főherczeg Aradról Kis-Jenőre utazott 3 napra. Kíséretében Libits Adolf jószágigazgató volt, a ki a főherczeg kivánságára Tabajdi Sándor táblabíró, Kirilesku Gyula közjegyzőt, Csukai Gyula főszolgabíró, Kralitz Gyula körös-társulati igazgatót és ifj. Oltványi Pál kath. plébánost két izben is meghívta ebédre. A vendégek nem győzik a főherczeg szeretetreméltóságát dicsérni. József főherczeg igen otthonosan érzi magát Kis-Jenőn, a hol a legkisebb gyereket is olyan jól ismeri, hogy néven szólítja. A főherczeg ott tartózkodása alatt számos szegényt segélyezett. Többek között egy törődött anyókat is megajándékozott, a kit pedig kérésével nem akartak a szolgák a kastélyba bocsátani. József főherczeg épen az ablakon nézett ki, mikor ez a jelenet lejátódott és leszólt: — „Bocsássák be azt a szegény asszonyt.” A főherczeg azután kegyesen meghallgatta az anyóka kérését és nagyobb összeget adott neki.

— **Megnyitási ünnepély.** A moóri „Katolikus kör” megalakulása alkalmából f. hó 20-án d. u. 5 óraker megnyitási ünnepélyt rendez. Az izlésesen megválasztott műsor a következő: 1. „Himnusz” éneki az énekkar. 2. „Megnyitó beszéd” tartja a kör elnöke. 3. Zene. 4. „Az urnák napja” éneki az énekkar. 5. „Magyar díszbeszéd” tartja Mocsy Antal

orsz. képviselő. 6. Zene. 7. „Német díszbeszéd” tartja Marsovszky Endre orsz. képviselő. 8. „Pápai himnusz” éneki az énekkar. 9. Zene. 10. „Zárbeszéd” tartja Szentiványi Károly.

— **Visszatérés.** Lélekekemeli ünnepély folyt le Sárkeresztúron áldozó csütörtök és pünkösöd első ünnepén, a midőnis Takács Julianna és Ecseki Erzsébet ev. ref. vallásu hajadonok visszatértek a róm. kath. anyaszentegyház kebelébe.

— **Autonomiai képviselőnk.** Hir szerint a székesfejevári autonomiai képviselő gróf Csirák Antal lesz, a kinek személye itt Fejérmegyében olyannyira népszerű, hogy megválasztása minden kétségen felül áll. A jelölés híre minden körben nagy lelkesedést keltett.

— **Jótekmény adomány.** A székesfejevári káptalan jótekmény szivéről ismert feje, Prifach József, pápai praelatus, nagyprépost, jótekményiségének koszorújába ismét egy szép virágot tűzött. Az árvaház kápolnája új oltárának költségei fedezésére 160 frtot adományozott. Az árvák imája fog érte szállani az égbe.

— **A szentiványi vásár** holnap és holnapután, azaz 20-ikán és 21-ikén fog megtartatni. Minden jel arra mutat, hogy nagy forgalom lesz; a sátorok már készen állanak, a lovas gazdák is megérkeznek jószágaikkal, a sok kopott sipláda már nyikorog kegyetlenül, de a legfőbb és télremagyarázhatatlan jel az, hogy a városház tömlőce már megtelt a zsebmetszők, cigányok s egyéb kétes existenciájú egyének hadával. Eddigél a cigányokon kívül 34-en vannak letartóztatva.

— **Vasut megnyitás.** A most épült Fejérvár-sárbogárdi vasut megnyitása f. hó 21-én reggel leend s a megnyitás után azonnal átadatik a forgalomnak.

— **Tornavizsga.** Folyó hó 16-án délután 5 óraker folyt le a székesfejevári belvárosi polgári leányiskola növendékeinek tornavizsgálja. Élőkelő s nagyszámu közönség várt a tűzoltólaktanya udvarán türelmetlenkedő leánysereg mutatványaira. A gyakorlatok megkezdése előtt a tanítványok két pompás csokorral tisztelték meg a tanárnőt, Námesy Etel kisasszonyt, a kinek érdeme a vizsga sikere. Gyönyörködtető kedves látvány volt mindegyik osztálynak külön tartott játéka, rendgyakorlata és különösen elvonulása, kettős sorokban, énekelve, tánczó lépésekben vonultak el a kis hölgy-tornászok a közönség szeméi előtt. Valóságos tündérek — tornaruhában. A változatos játékok, szabályos és egyöntetű rendgyakorlatok, katonas és könnyű mozdulatok betanításában legnagyobb érdem illeti mindenesetre a buzgó tanárnőt, Námesy Etel kisasszonyt.

— **Egy örült szökése.** Lapunk mult vasárnapi számában egy felszólalást tettünk közzé, hogy Sütő, illetőleg Fésüs Ersei örült asszonynak mily szánalmas helyzete van Perkatán a „kóter”-ban. Sütő most már szökni is akart, Szerdán éjjel kikaparta a kóter falát, a lyukon kibujt, de szerencsére csak a tészerbe jutott. Itt azután egy tűzoltó-csákyát ragadott meg, s azzal az éppen akkor ott a fészerben alvó kéményseprőnek ment neki, majd egy darab téglával meg is ütötte. A kéményseprő kiáltására a gyorsan odasiető bakterek és méntelepí katonák az Adam-kosztümben levő Sütő Erzsét megfogták, megkötözték s czellájába visszavezették. Ha Sütő a csákyával agyonüti a kéményseprőt, vajjon kit terhelne a mulasztás? A községi előljároságot? Az megtette kötelességét, de nem a megye, mert kórházánál várni kell a helyre. A községi előljároság most távirati intézkedést kért, hogy Sütő — a veszélyes örült — a tébolydába felvételessék.

— **A Mann-féle dísnőhizlalda** eltávolítása ügyében f. hó 14-én tartott a rendőrhatalóságilag elrendelt tárgyalás; Dr. Szabady József Mann nevében azt állította, hogy a hizlaldában csak 220 drb. hívó van, melynek tartása még nem nevezhe ő nagy iparnak s így a kisajátítás sem lehetséges. Egyéb bíránt a malom ipar mellék ágá a dísnőtartás s ennél fogva sem lehet a hizlaldát beszüntetni. A tárgyaláson jelen voltak nem tudtak az ügyhöz hozzá szólni, a törvénykönyvekben sem találták az ide vágó paszusokat s így elhatározták, hogy mielőtt döntenék ez ügyben, felirnak az iparkamrához, hogy vajjon 220 drb. dísnő tartása nagy ipar-e és hogy a dísnőtartás a malom ipar mellék ágá-e. Mindazonáltal Réé István h. r. főkapitány tudósítónk előtt kijelentette, hogy ha a felterjesztett kérdésekre a hét folyamán válasz nem érkezik, ő maga fogja hivatalos hatalmával fogva közegeivel a hizlaldát kúrittatni.

— **Választmányi ülés.** A „tővárosi olvasókör” f. hó 21-én d. u. 5 óraker választmányi ülést tart, melynek tárgya a többek között a hírlapok másodkézből leendő elárúsítása. Az igazgatóság megbízásából Dr. Kégl Károly olv. jzó.

— **Megszűnnek az egykrajczárosok.** A pénzügyminiszter f. hó 15-én rendeletileg tudatta az összes törvényhatóságokkal, miszerint időközönként többször hozták tudomására a közönségnek, hogy az egy krajczáros és fél krajczáros rézpénz csak 1898. június hó 30-áig, tehát még csak egy évig marad forgalomban, az állami pénztárak azonban egész 1899. decz. 31-ig kötelesek azokat elfogadni. Az egy krajczárosokat különben már kezdi kivonni a forgalomból s a 2 filléres rézpénzt mind nagyobb mennyiségben verik Kőrmöczbányán.

— **Ruhatulvaj.** Üregi Andrásné baracskaí snületésü napszamos asszony még a mult hóban ellátogatott Újvári Andrásához, a kinek ládafiából szebbnél szebb, csabítók ruhafélék káldáltak elő Nagy bosszuságára a házigazda nem volt hon s így kénytelen volt valamiféle szórakozással ölni a drága időt. Előszedegette a ruhadarabokat a tulipános ládából méürtő, sóvárgó szemekkel nézegetve. Sokáig gyönyörködött már azokban a kivánatos jószágokban és az az udvariatlan házigazda még mindig nem jött haza. Végre midőn már az utolsó csipkés főkötő is elkerült a ládafiából, elfogyott Üreginé asszony türelme is kapta magát s nagy indignációval eltávozott. Bosszuságában még a ruhákat is elfeledte visszatenni s ez az oka, hogy a hazatérő Újvári András üresnek találván ruhásládáját a redőrséggel adatta vissza a vizitet. Üregi Andrásné jelenleg börtönben ül s a mint értesültünk egy évig visszavonul e korrupciós világól.

— **Az ékszeroltvaj,** a ki főleg a kis gyermekek függőire vadászott, kézrekerült. Neve Váradi Erze; f. hó 15-én Koller Andrásné kis leányától ocente el a 6—8 frt értékű gyűrűjét s a zsákmányt átadta Fizuli Lajosnénak, hogy adja el. Ez aztán eladta Pajer Rózának, kitől azután visszakerült jogos tulajdonosához. Időközben még két panaszos jelentkezett: Szabó Erzsébet és Komjáthy Róza, a kiknek szintén a függőjük tűnt el. Váradi Erze és Fizuli Lajosné a börtönben ülnek és uemsokára elveszik megérdemlett büntetésüket.

— **Durva tréfa.** Gánti József, a József főherczeg kaszárnyában kántinos, ulánus egyenruhát húzott magára s a kaszárnya előtt elhaladó pékinast beintette magához. Volkert Lajos pékinas a jó üzlet reményében bevitte kosarát a kaszárnyába s megkínálta Gántit, a ki kikapta a fü kezei közül a kosarat s tartalmát a katonák között széjjelszórta.

— **Kritikus napok.** Szegény Falb professzor, addig keresgélte a kritikus napokat, okumálta a holdat, a csillagokat, a felhőket, a föld gyomrát és a tűzhányó-hegveket, amíg maga is kritikus állapotba nem jutott. Nagyön elszegényedett a buzgó, derék tanár, beteg lett, soká feküdt, nem lett semi keresete. Jó emberek gyűjtöttek számára kisebb-nagyobb summákat, talpra állt tőlük a tudós és most megint törhetetlen buzgalommal folytatja a kritikus

napokra való vadászatot. Megint kiadott egy kalendáriumot, amelyben ennek a közönséges 1897-es esztendőnek a második felében fenyegető minden veszedelmes nap igen szépen meg van előre prófétálva, hogy ahhoz tarthassa magát az emberiség. Kiirjuk tehát mi is az ő újított kalendáriumból a kritikus napokat, kívánván, hogy csütörtököt mondjon a derék németnek tudománya. Már nem sokára lesz alkalmunk meglátni, hogy milyen proféta Falb uram, mert legközelebb már beült egy ilyen szörnyű nap, július 14-ike, utánna meg 29-ike. Igaz, hogy másodrangú kritikus nap mind a kettő, de hát a veszedelem, ha másodrangura fokozás is le, akkor se kellemes. Augusztusban azonban (28-án) elsőrangú veszedelmes napunk lesz, amelyet 12-én másodrangú előz meg. Szeptember 26-ika a legveszedelmesebb nap az egész évben, királya a kritikus napoknak. Október 10-e másodrangú, 25-e elsőrangú, november 9-e első-, 23-a pedig másodrangú kritikus nap.

— **Halálos fürdő.** Fehér József Előszállás pusztai gazdaember már régóta feküdt súlyos tüdőgyulladásban. Különösen erős, nagyfokú láz gyötörte, úgy annyira, hogy folyó hó 1-én, midőn rövid időre egyedül maradt, kiugrott ágyából s az udvaron, kerten keresztül a gulyamajori tóig futott s a kintz forrásig elől menekülendő, a hideg vízbe rohant, a hol azonban enyhülés helyett halálát lelő. Hozzáértározói csak 5 nap múlva találták meg holttestét.

— **Agyon nyomta a ló.** Isztiméren e hó 6-án Rézman Pál 15 éves fia korán reggel jártatni vezette atyjának lovait, midőn az egyik ló megbotlott s a kis fiut maga alá temette. Az utca kövén szenvedett ütődés következtében a fiu belső elvérzésben még a helyszínén kiszvedett.

— **Lapunk május hó 15-iki számában** közöltük az Assicurazioni Generali 1896. évi mérlegét és ezennel megjegyezzük még, miszerint bővebb zárszámadási jelentések az alanti főügynökségnél kaphatók. Ugyanott felvilágosítások a legnagyobb készséggel adatnak és élet-, tűz-, szállítvány- és üvegbiztosítások az Assicurazioni Generali, jégbiztosítások a Magyar jég- és viszontbiztosító részv. társaság és baleset elleni biztosítások az Első o. ált. baleset ellen biztosító társaság számára a legjutányosabb feltételek és legolcsóbb díjak mellett fogadtatnak el. A székesfehérvári főügynökség Hahn J.

— **Viktoria ő felsége az angol királyné** 60 éves uralkodási jubileuma alkalmára f. é. július-szeptember hónapokban Londonban nemzetközi iparverseny tartatik, melyre bejelentéseket elfogad a londoni kiállítás magyarországi vesérképviselősége Budapest, Győr-utca 9., mely mindenmü felvilágosítással készséggel s díjtalanul szolgál.

— **Egyházi szerek, zászlók, miseruhák, keresztuti- és oltárképek, csillárok, kegytárgyak, képek és könyvek beszerzésére ajánkozik Szűts és társa, a bibornok-érseki és Magyarország hercegprímásának udvari szállítói.** Budape. ten. IV., Kossuth Lajos-utca.

Irodalom és Művészet.

A szülőhely és Somogyvármegye földrajza, írta Gondos József. Az újabb időben a népiszkola III. osztály földrajzi anyagának tanítását illetően azon nézet kezd terjedni, hogy az tankönyv nélkül, az I. és II. osztály beszéd- és értelemgyakorlataihoz hasonlóan tanítassék. Mielőtt ezen nézet nagyobb tért hódított volna, a somogyvármegyei osztatlan népiszkolák róm. kath. tanítói évek hosszú során keresztül a gyakorlat terén azon szomorú tapasztalatra jutottak, hogy fáradságos munkáságunknak kevés az eredménye úgy alakilag, mint különösen anyagilag, alkalmas tankönyv nélkülözése mellett. Ezen körülmény indította

a „Següsd Egyházkerületi róm. kath. Néptanító-Egyet” választmányát arra, hogy „A szülőhely és Somogyvármegye földrajza”-t mint pályafeltét, tagjainak kidolgozásul kitűzje. A versenyzők közül Gondos József jelzett művével nyerte a legnagyobb elismerést; művét a „Sz. István-Társulat” tankönyvbíráló-bizottsága is felette kedvezően bírálta meg. Kívánatos volna, hogy Gondos József példájára hazánk többi megyéinek is megírják földrajzát ilyen szemléltető módon, akkor talán a miénk is rákerülne a sor. „A szülőhely és Somogyvármegye földrajza” a Szent-István-Társulat kiadásában jelent meg, ára 24 kr.

Trilby. A Vigszínházunk még folyvást nagy közönséget vonzó darabja, Du Maurier és Potter Trilbyje könyvalakban is megjelent. A Lampel Róbert özég adta ki az érdekes színművet Fái Béla fordításában. Érdekes, hogy a könyvben a végső jelenet, — a midőn Trilby halálos rémületbe ejti a Svengali arcképe — másképp van megírva, semmint a színpadon előadják. A színpadon nyilván a közvetlenebb hatás kedvéért, nagy olajfestményt tesznek föl a szoba falának egy feltűnő helyére, az eredeti kéziratban pedig csak közönséges fénykép az, a mit Trilby a díványa vánkosa alatt talál, a hova jóakarói hirtelenében eldugták a képet, hogy ő meg ne lássa. Az olvasókat ez az eltérés minden esetre érdekelné fogja. Egyébként a szöveg szóról-szóra azonos a Vigszínházban előadott darabbal. A könyveske igen csinos kiállítású, nyomása éles és tiszta. Kétségtelenül nagy kelete lesz, anyival inkább, mert az ára csak 15 krajczár, 20 kr. beküldése esetén a Lampel R.-féle udvari könyvkereskedése Budapestben bérmentesen küldi meg.

Új könyvek. *Palesztina hajdan és most,* középtoku iskolák használatára, segédkönyvül a biblia tanításához. 52 lapra terjed. Ára Palesztina térképével 30 kr., anélkül 20 kr. — *Palesztina földrajza,* kisebbfoku iskolák használatára, mint segédkönyv, a biblia-tanításhoz több helyen alkalmazva. 24 lapra terjed. Az előbbi középtokunak kivonata. Ára 12 kr. — *Róm. kath. szenttartás,* iskolai használatra közép- és kisebb-foku iskolák számára. 60 lapra terjed. A kisebbfoku iskolák számára való (a könyvnek mintegy fele-része) nagy betűk által van kintitve. Ára 25 kr. — Valamennyi mű megrendelhető Reizer János kath. könyvkiadó-hivatalban, Szatmáron. Kívánatra a kiadó *mutatványpéldányt* szívesen küld.

A „Jó Pásztor.” Egyházzónoklati folyóirat 8-9-10 füzet a következő bő tartalommal megjelent: Lelkipásztor beigtatások. Totola Lajos. — Urnakra. Angerbauer József. — Tanító tanácskozásra. — Pünk. u. II. vas. — Ker.-Szt.-János születésére. Illosvay Lajos. — Jézus Szents. Szive ünnepe. Siposs Agoston. Protestáns visszatérésre. — Bucsuszó, iskola év végén Lakatos Ottó — Szent Péter és Pál ap. napjára. — Sáriós B. Asszony napra Kereszt szentelésre Schütz Károlytól. — Pünk. u. IV. vasárnapra. — Pünk. u. V., VI., VII., VIII., IX., X., XI. XII. vasárnapokra. — Szt. Anna asszony napra. — Portiucla napjára. Lepsényi Miklós — Szt. Donát napra. — Havi B. Asszonyra. — Nagy B. Asszony napra Lepsényi Miklós. — Szt. István m. kir. napjára Lepsényi Miklóstól. A gazdag tartalom folyóiratot a ft. lelkeskedő papság nagy haszonnal használhatja. *Egész évre 4 frt.* Megrendelhető: Pozsony, ferencziek.

Közvélemény. Regény. Irta Beniczkyé Bajza Lenke. Bizonyos, hogy a sokat íráshoz is egy külön tehetség kell. Beniczkyében meg van ez a tehetség. Kvantitás tekintetében összes írónk — de talán még a külföldi írók közül is, ő produkál leg többet. Átlag véve, azt hiszik, minden hónapban ír egy új, két kötetes regényt. A közönség regényolvasó része pedig érdeklődéssel várja és mohón olvassa az ő állandóan magas körökben játszó regényeit, melyek mindig érdekesek. Kétségkívül nagy népszerűsége tett szert Beniczkyé. Az ő regényei örövendek a legnagyobb kelendőségnek, mert érdekesen tud elbeszélni s bonyolalmas meséket tud szőni. Legújabb regénye is, mely Singer és Wolfner kiadásában az

Egyetemes Regénytárban jelent meg, a „Közvélemény” szintén az arisztokrácia, még pedig az osztrák és francia arisztokrácia körében játszik. Egy fiatal, árva francia gróf-kisasszonyhoz La-Croix Hermancehoz, garde-damesnak szögdiók egy elszegényedett, de büszke, rendkívül előkelő osztrák grófnő, Engelberth Magdolna. De a két heves természetű nő nem tud összeférni s Magdolna grófnő hírtelen a faképnél hagyja La-Croix Hermancet. A dusszagad fiatal francia grófnő azonnal erkölcsi halottá válik ezáltal, meőt a közvélemény ellene fordul. De mikor aztán megveszi a tönkrement Engelberth grófk gyönyörű birtokát, akkor a közvélemény Magdolna grófnőt ítéli el és La-Croix Hermancet veszi pártfogásába. Mikor pedig végül férjhez megy Magdolna grófnő testvéréhez, Engelberth Vincze grófhöz, akkor teljesen rehabilitálva van. És ezzel a megnyugtató tudattal tesszük le ezt a páratlanul érdekes regényt, mely telve van sajátos, érdekesítő problémákkal, bálmulatos jellemfestéssel. — *A két kötet ára 1 frt.* Megrendelhető Singer és Wolfner könyvkereskedésében, Budapest, Andrassy-ut 10.

Közgazdaság.

Kötvények biztosítása.

A pénzügyminiszter e héten terjesztette be törvényjavaslatát a hazai pénzintézetek által kibocsátott névelő kötvény biztosításáról. A javaslat bizonyos kamatozó és sorsolás útján visszaváltandó kötvényeket biztosítottákképekké és községi és alapítványi befektetésekre alkalmazható tesz, a mellett bizonyos községi kötvényeket, zálogleveleket, vasuti címleteket és más megnevezett papirokat és kamatszélvényeket a tőkeamat és járadékadó, valamint az általános jövedelmi pótdadóterher alól felment.

Helytelen intézkedésnek kell tartanunk ezt az újabb privilégiumot, melyet a pénzügyminiszter a pénzintézeteknek ad s melylyel az amugy is abszurd adórendszeren ismét újabb léket üt. Mig egyrésztől azon vagyunk, hogy minden lappangó jövedelmet kipuhatóljunk és megadóztatunk, mig általánosan elismerik pártállás különbsége nélkül, hogy a börzeforgalmat is meg kell adóztatunk s méltán megütököznék azor, hogy egyes foglalkozási ágakban iparszerűleg üzik az adótárgy eltagadását, addig a pénzügyminiszter újabb milliókat vesz ki az adófizetés alól és pedig olyan milliókat, melyeket eltagadni máskülömben nem lehet. Az így adómentessé lett tőkék és üzletek helyett ismét az fizeti az adót, a ki nem tagadhatja el adótárgyát és pedig első sorban a gazda.

Ezt az adómentességet, melyet ismét a közvetítő pénzintézetek fognak ügyesen hasznosítani, ezek szerint semmi körülmények között sem üdvözölhetjük. De érdekes új intézkedései vannak a törvényjavaslatnak szociálpolitikai és agrárszempondból.

A javaslat ugyanis a telepítéssel, parcellázással, talajjavítással is foglalkozik s ezeknek a műveleteknek finanziaális részét is bevonja a javaslat által biztosított kedvezmények körébe. A javaslatnak ezt a részét annak idején komoly méltatásban akarjuk részesíteni s addig is következőkben ismertetjük.

A javaslatnak és indokolásának megfelelő része így szól:

A javaslat 3. §-a a kötvénykibocsátási alapul szolgáló *telepítési kölcsönre* nézve megállapítja, hogy a telepes birtokokra bekebelezett követelés összege a becsérték 75%-át nem haladhatja meg. A megengedett megterhelésnek a záloglevelek számára megállapított mérven tul való megállapítása szükségessé válik az által, hogy záloglevelekkel az eddigi tapasztalatok szerint a telepítés keresztülvitele rendkívül meg van nehezítve, aggodalomra pedig ez a felemelés nem szolgáltatást okot, ha figyelembe vesszük, hogy a kisbirtokrészletek igen kelendők, főleg pedig, hogy vételárral hátralekos telessel szemben a kibocsátó intézetet úgy, mint a telepítési törvény 18. §-a szerint a telepítő államot, kimzúditási jog illetni meg. *A talajjavítási kölcsönök* feltételeit megszabó 5. §. így hangzik:

„Talajjavítási munkálatok (patakiszabályozás, vízmosások megszüntetése, vízlecsapolás, mocsárkiszáritás, alagosövezés, öntözés és san- kolás) tárgyát képező földbirtokra mint jelzálogra, telekkönyvileg bekebelezett tőkekövetelés a jelen törvény hatálya alá eső kötvények kibocsátásának alapjául csak akkor szolgálhat, ha a tőkeösszege nem haladja meg a netaláni előző tehertételekkel együtt a jelzálogul lekötött földbirtok ama becsértékének 75%-át, mely becsérték a lekötés idejékor állapítottat meg, továbbá, ha a követelés tőkeösszege nem haladja meg az illető talajjavítási munkálat által igényelt költségek összegét sem, végül, ha a talajjavítási költséget a hitelező intézet csak az illető munkálat tényleges előrehaladása arányában teszi folyóvá.“

A felsorolt talajjavítási munkálatok a viz- jogi törvénynek rendelkezései alá esnek. A mi az itt javasolt 75 százalékos megterhelhetést illeti, ez öllen sem tehető észrevétel. Az álla- gában javuló jelzálog nagyobb megterhelhetést bír meg. A §. többi intézkedése a kötvények biztossága érdekében s azért is szükséges, hogy a talajjavítási költségek eredeti rend- tetésüktől el ne vonassanak.

A **birtokföldarabolás** esetéről a 6. §. ren- delkezik:

„Feldarabolás útján létrejött földbirtokra, mint jelzálogra, telekkönyvileg bekebelezett tőkekövetelés a jelen törvény hatálya alá eső kötvények kibocsátásának alapjául csak akkor szolgálhat, ha a követelés tőkeösszege — az eset- leges előző tehertételekkel együtt — a jelzá- logul lekötött ingatlan becsértékének két har- madát meg nem haladja és ha a feldarabolás a jelen törvény értelmében ilyennek tekinthető.

Birtokfeldarabolásnak a jelen törvény értelmében az tekintetik, ha a feldarabolás ugyanannak a telekkönyvi tulajdonosnak vagy tulajdonostársnak ugyanegy község telekjegyző- könyvében (telekkönyvi betéteiben) foglalt, ha- bár nem is összefüggő területet képező avagy több község telekjegyzőkönyvében (telekkönyvi betéteiben) foglalt, de összefüggő területet képező és minden legalább négyszázezer korona becsértékű földbirtokára nézve akkép történik, hogy a földarabolás következtében keletkező birtokrészek becsértéke egyenként négyezer koronánál nem kisebb és huszonnégyezer koronánál nem nagyobb.

Négyszázezer koronánál kisebb becsértékű, de különben az előző bekezdésben körülírt többi kellékeknek megfelelő földbirtoknak az előző bekezdésben meghatározott becsértékű birtokrészekre való feldarabolása szintén a jelen törvény értelmében vett feldarabolásnak tekin- tetik, ha ezt kivételes figyelembevételt érdemlő esetekben a pénzügyminiszter a földmivelési miniszterrel egyetértőleg engedélyezi.

A jelen §-ban említett becsértékek a le- kötés idejékor állapítandók meg.

A jelen törvény hatálya alá eső kötvé- nyek kibocsátásának alapjául a feldarabolás útján létrejött földbirtokra jelzálogilag bekebe- lezett követelések nem szolgálhatnak, ha oly kikötés jött létre, hogy a feldarabolt birtok- részek vevői egymásért az eladóval vagy jog- utódjával szemben a vételár megfizetésére egye- temlegesen kötelezettséget vállalnak.“

A kisebb birtokrészeket keresett volta a megterhelhetésnek ezt a határát aggálytalaná teszi a kötvények biztosított volta tekintet- ben, e mellett egyik eszköze az okszerű par- czellázás elősegítésének.

A kötvénykibocsátás alapjául szolgáló parcellázás ismérveinek a 6. §-ban javasolt megállapításánál a feldarabolandó birtok és a feldarabolásból keletkező birtokrészeket becs- értéke érdemel különös figyelmet.

A törvénynek nem lehetett célja egyrészt általában a kisebb középbirtok feldarabolását, másrészt a feldarabolandó birtok teljes elapró- zását lehetővé tenni. Közgazdasági és szocioi- lis tekintetek kívánják meg, hogy a feldarabo- lás kellő mérvű alkalmazkodjék. A vidékek és mivelési ágak különfélétségéhez képest ter- letben nem lehetett megállapítani a feldarabo- landó minimumot, sem a parcella minimumát és maximumát, legelőiravezetőbnek látszott ezt becsértékben kifejezni. A tulajdonos tekin-

tetésben, illetőleg a feldarabolandó birtok fe- vése tekintetében felállított korlát biztonsági intézkedés, hogy a feldarabolás czímén oly földbirtok ne legyen megterhelhető, a melynek feldarabolása nem esik a jelen javaslat szer- kezeténél mértékadó szempontok alá. Hogy azonban a feldarabolható birtok négyszázezer koronában megállapított legkisebb becsértéke- nek merev alkalmazása a gyakorlati életben fennakadásra okot ne adjon, a földmivelésügyi miniszterek számára felhatalmazást kérünk, hogy kivételes figyelmet érdemlő esetekben a

minimális becsértéken aluli birtokok oly fel- darabolását, a mely a jelen törvény hatálya alá tartozó kötvények kibocsátásának alapjául szolgál, engedélyezhessék.

Az, hogy a feldarabolt birtokrészeket vevői a vételár hátralékért egyetemleg ne le- gyenek kötelezettek, illetőleg hogy ha ily kö- telezettséget vállalnak, a feldarabolás többé a törvény által védett kötvénykibocsátás tárgya nem lehet, gyakorlati tapasztalatok szerint szükséges kikötés.

!!! FÜRDŐ-MEGNYITÁS !!!

Kies lakóúti BALATON-FÖLDVÁR fürdőtelepen. bérletemhez tartozó

Kupa-vezér-, Bendeguz-szállodákat

és **Sarolta-Villa szállodát**, továbbá az

Étkezde-épületet

folyó hó 17-én nyitom meg.

Házias konyhám, izlésesen-kényelemmel berendezett szállodai- mat a nagyrabecsuált Publicum figyelmébe ajánlom.

ÁRAIM MÉRSEKELTEK!

Bem Gyula,

szálloda- és jószágbérlo.

BUTOR

raktáromat, kárpitos és asztalos műhelyemet május hóban

Kossuth-utca 18. szám alá helyeztem,

egyszersmind megnagyobbítottam.

Idáig nem létező olcsó árakon kaphatók:

Háló, Ebédlő, Szalon, Iroda és minden lakosztály berendezések; Egyes szekrények, és ágyak, magas divánok, ottománok, tükrök, képek, hajlítot székkek, asztalok, karnisok, összecsukható fotel, és szekrény ágyak.

Lószőr, afrik, és ruganyos madraczok méret szerint pontosan készítettnek.

Kézimunkák mondórozása izléses kivitelben.

Tapétázások jótállás mellett.

Rajzokkal és költségvetéssel díjtalanul szolgálok.

IFJ. FÜSTER IMRE

Székesfehérvárott, Kossuth-utca 18. szám.

Csak csekély

HAVI RÉSZLETFIZETÉSRE

kaphatók!

Legújabb divatu tavaszi-gallérok és kabátok.

Kész férfi- és gyermekruhák

minden nagyságban. Kanavász, vászon és minden e szakmába vágó czikkek, valamint

ingek, gallérok és lábravalók, nap- és esernyők dus választékban.

— Nagy raktár asztal- és futó-szőnyegekenben. —

LŐWY ADOLF + + + + +

+ + + + + **SZ.-FEHÉRVÁR.**

(Felmayer mellett.)

Apró hirdetések.

E rovatban közölt egy-egy hirdetésnek, ha lakosim nincs kitéve 4 soros terjedelemben egyszerű közlésre 30 kr. Minden további sor 4 kr. — Ha az apró hirdetés 6-szor vagy ennél többször adatik fel, megjelenésenként 20 kr-ért vétetik föl.
Értesítéseket díjtalán ad a kiadóhivatal bárkinél, vidéki levelekre, ha 5 kros váltás-bélyeg mellékelteik válaszol.

UJSÁGELÁRUSÍTÓK

kerestetnek. Megbízható férfiak és asszonyok s felnőttbb gyermekek, a kik ujság elárúsítással óhajtanak foglalkozni jelentkezzenek a kiadó-hivatalban. Ügyes egyének minden nagyobb fáradság nélkül 4—5 frtot is megszerezhetnek hetenként.

HÁZVEZETŐNŐNEK

ajánlkozik intelligens fiatal özvegy, urasági házhoz; gyakorlott mindennemű házvezetésben, jó főző, házi varrást is elfogad; meggy magányos urhoz vidékre is. Czim a kiadóhivatalban.
„Nemeslelkű nő.”

ELADÓ HÁZ.

Egy három lakásból álló ház eladó. Van benne egy utcai lakás három szoba, íveges folyosó, konyha, kamra, pincze. padlás s ezenkívül két udvari lakás, mely 1-1 szobából, konyhából, kamrából áll. Van udvara és termőképes szőlővel beültetett kertje. Tudakozódhatni a kiadóhivatalban.

HÁZVEZETŐNŐI

állást keres egy a háztartás minden ágában jártos fiatal hölgy. L. gsziv esebben papi házhoz menne, vagy mint anya-helyettes, árva gyermekek mellé. Ajánlatok „Csendes Otthon” czim alatt a kiadóhivatalba küldendők.

KIADÓ

2 csinosan butorozott világos nagy szoba. Mindkettőben két-két ágy van. A bérbeadás igen mérsékelt árért történik. Tudakozódhatni a kiadóhivatalban.

FIATAL ÁRVA

leány, igen jó családból való, mint házikisasszony keres alkalmazást uri családnál, esetleg magányos öreg urhoz is elmegy. Ajánlatokat „Arva leány” czimen továbbit a kiadóhivatal, a hol egyttal a czim is megtudható.

Legolcsóbb és legjobb BEVÁSÁRLÁSI FORRÁSI!

a legcsinosabb és legérősebb
jégsezkrényekben

PICK MÓR

bádogos üzletében, Nádor-utca.

Ugyanitt

megkaphatók az újonnan érkezett csinos mosdó készletek, pompás madár kalitok saját készítményű fürdő-kádak, egész konyhaberendezések, legjobb világítással bíró álló- és függő-lámpák, különféle fagyalt-gépek, ugyszintén

épületmunkálatok

u. m. fedések, esatornázások stb. a legolcsóbban elvállaltatnak.

Számlák, körlevelek és árjegyzékek tisztán és csinosan!

ALÁPÍTÁTOTT 1871.

ALÁPÍTÁTOTT 1871.

SZÁMMER IMRE

könyvnyomdája (gőzerővel)
KÖNYVKÖTÉSZETE
ES LEVÉLBORÍTÉK-GYÁRA

— * SZÉKESFEJÉRVÁROTT. * —

Készít minden néven nevezendő

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Raktárt tart kész nyomtatványokból:

Városi és községi előjárók és árvaatyák számára. Szolgabírói hivataloknak. Ügyvédek, járásbírók és végrehajtók részére. Róm. kath. és ref. lelkészi hivatalok számára. Takarékpénztárak, segély-egyletek, kaszinók és olvasókörök részére. Uradalmak bérlok és gazdák számára. Gyógyszertártulajdonosok részére. Kereskedők, iparosok és ipartársulatok számára. Szállodatulajdonosok és vendéglők számára.

Továbbá:

IRÓPAPIROK, LEVÉLBORÍTÉKOK és LEVÉLPAPIROKBÓL

mindkétben

IRODAI SZEREKBŐL:

tinták, írások, valódi arany- és ezüsttollak, pésztriaszkók s több előlékölbi jutányos árak mellett!

Maghívó-, belepti-, czim- és látogató-jegyek díszesen!

FIGYELMEZTETÉS!

Van szerencsém a mélyen tisztelt iparos urak becses tudomására adni, hogy lack gyártmányaink a legelismertebb és fölülmulhatian jó minőségű az összes angol gyártmányok között.

Egyedüli főraktárunkat

IFJ. TÖGL Gyula

fűszer-és festékkereskedésébe

helyeztük át úgy a város, mint a megye részére.

Kérjük a t. vevő közönség gyakori bevásárlását.

Tisztelettel

Nobles és Hoare.

!!ÉREMMEL KITÜNTETVE!!

Simon Lajos

asztalos és kárpitos butorraktára

SZÉKESFEJÉRVÁR, KOSSUTH-UTCZA 6. SZÁM. (Postaház átellenében.)

Ajánlja saját készítményű asztalos és kárpitos butormunkákkal dúsan berendezett üzletét, hol mindennemű asztalos és kárpitos munkák gyorsan és pontosan elkészíttetnek.

Jutányos árak.

Elvállal lakosztályok teljes berendezését.

Bevásárlások részletfizetésre is eszközölhetők.

Nyomatott Számmér Imrénél, Székesfehérvárott.